

Ο Μιχάλης Ράπτης (Πάμπλο) ήταν από τους τελευταίους του μεσοπόλεμου και της μεταπολεμικής γενιάς, που μέσα σε φοβερές συνθήκες (φασισμός, ναζισμός, πόλεμοι, δικτατορίες, διωγμοί) αγωνίστηκαν για την υπόθεση της επανάστασης. Ο Πάμπλο, παρών παντού όπου άναβε η σπίθα της επανάστασης, ηγετικό στέλεχος και γραμματέας της Δ' Διεθνούς, δοκίμασε όσα υπέστησαν οι ετερόδοξοι της γενιάς του: διωγμούς, φυλακές, συκοφαντίες. Όσες αντιρρήσεις και αν θα είχε κανείς για την πολιτική αυτού του ρεύματος και για κάποιες αντιλήψεις του ίδιου του Μιχάλη Ράπτη κατά τα τελευταία χρόνια, δεν μπορεί παρά να αναγνωρίσει αυτό το θεμελιώδες γεγονός: Ότι ο Μιχάλης Ράπτης αφιέρωσε ολόκληρη τη ζωή και την αφάνταστη ενεργητικότητά του στην υπόθεση του κομμουνισμού. Έζησε μια ζωή παρανομίας, διώξεων, φυλακίσεων και ακατάβλητης, παραδειγματικής δραστηριότητας. Σε προχωρημένη ηλικία θυμάμαι με τι ενθουσιασμό πρότεινε να οργανώσουμε Διεθνές Συνέδριο για τον Λένιν το 1991, αμέσως μετά την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, σε εποχή που άλλοι πανηγύριζαν και άλλοι δέχονταν ως γεγονός το θάνατο του Μαρξισμού. Ο Μ. Ράπτης ήταν ο πρωτεργάτης αυτού του Συνεδρίου, που πραγματοποιήθηκε στο Πάντειο Πανεπιστήμιο.

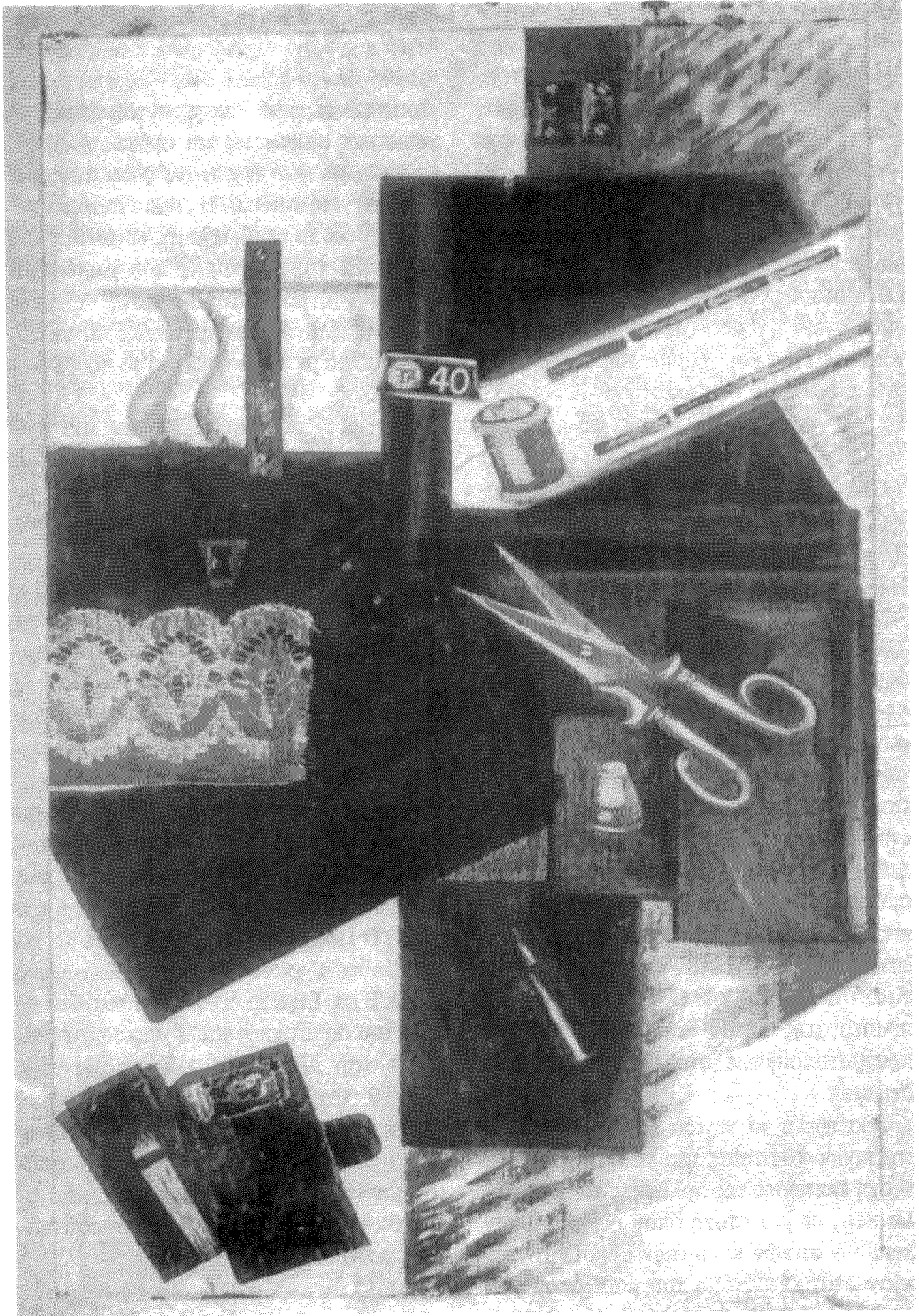
Θα ήθελα να τονίσω άλλη μια πλευρά της προσωπικότητας του Μ. Ράπτη: Σε μια εποχή έκπτωσης της πολιτικής και των πολιτικών, σε μια εποχή όπου οι ηγέτες των κομμουνιστικών κομμάτων φοβούνται την επαναστατική δύναμη του μαρξισμού ενώ ταυτόχρονα είναι στερημένοι από μια ευρύ-

τερη παιδεία, ο Μ. Ράπτης συνδίαζε τις οργανωτικές ικανότητες και τη θεωρητική κατάρτιση, με μια ευρεία ανθρωπιστική και καλλιτεχνική παιδεία. Η ευρεία παιδεία του αποτελούσε το υπόβαθρο της ευγένειας, του ήθους και της πραότητας που χαρακτήριζαν τον ασυμβίβαστο αγωνιστή. Υλιστής και ανθρωπιστής, αντιμετώπιζε τα τελευταία χρόνια με στωική ηρεμία το προβλεπόμενο τέλος.

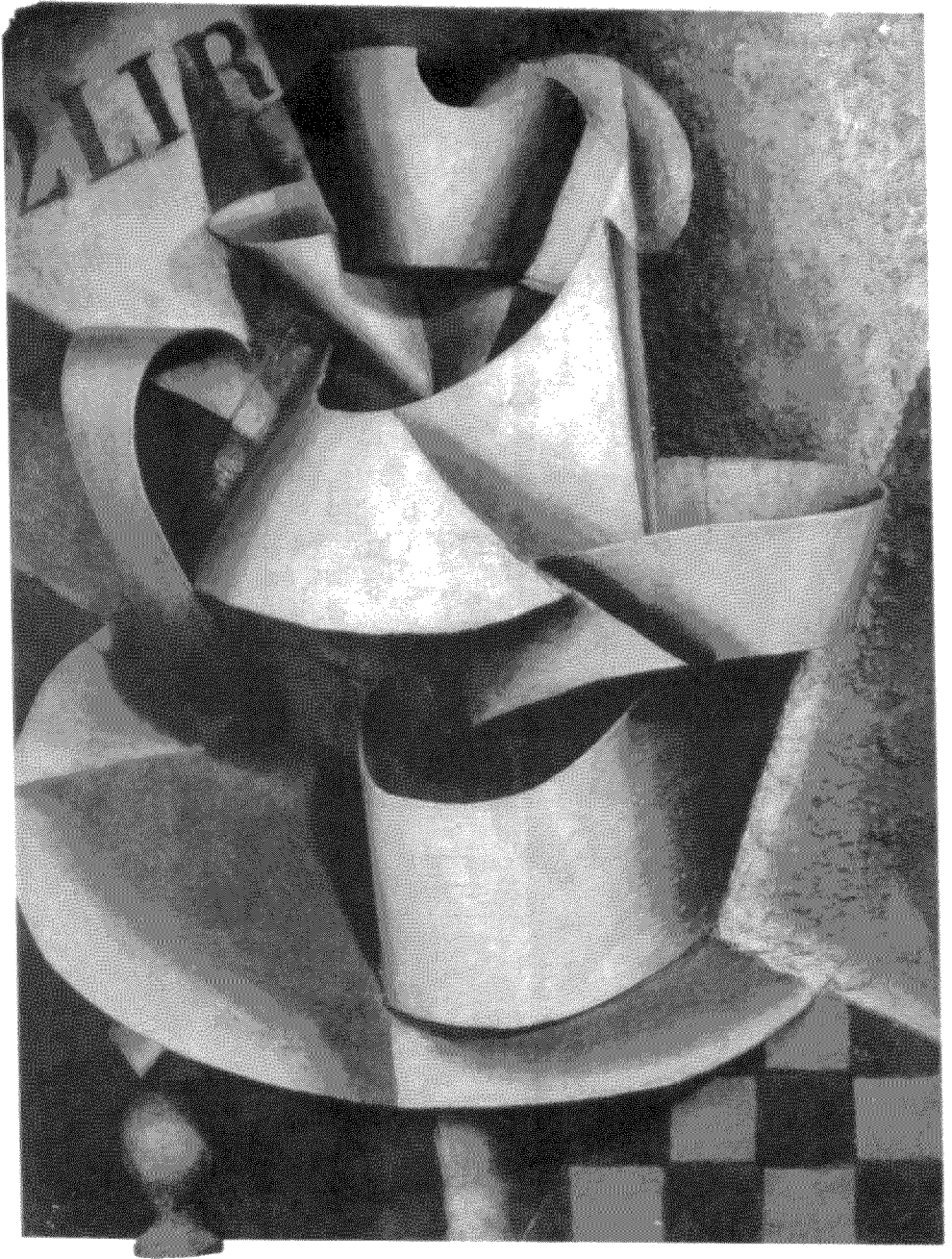
Ζούμε σε μια εποχή λατρείας του χρήματος, ατομισμού και ηθικής εξαχρώσεως. Σε εποχή όπου οι κοινωνικές ανταγωνιστικές σχέσεις εκτρέφουν τον ατομισμό, ενώ τα μέσα μαζικής χειραγώγησης καλλιεργούν το πρότυπο του απολιτικού-επιτόλαιου πολίτη. Σε μια εποχή χλειασμού των ανθρωπιστικών αξιών και ειδικά της κοινωνικής αλληλεγγύης, ο Μιχάλης Ράπτης ήταν φωτεινό αντιπαράδειγμα του ατόμου που εκτρέφει η σημερινή κοινωνία της παρακμής.

Στο Παρίσι, στα χρόνια της Δικτατορίας, δε σινανατηθήκαμε δυστυχώς με τον Πάμπλο. Εγώ μετείχα στο αντιδικτατορικό κίνημα που βρισκόταν υπό την επιρροή του ΚΚΕ. Ο Πάμπλο δε μετείχε σ' αυτό το κίνημα, ούτε σ' εκείνο που εξέφραζε κυρίως το ΚΚΕ εσ. Είχε το δικό του κύκλο και τη δική του δραστηριότητα. Γνώρισα τον Μ. Ράπτη στην Αθήνα στα τέλη της δεκαετίας του '80. Θα θυμάμαι πάντα τη φωτεινή μορφή του. Το διανοούμενο-επαναστάτη, έναν από τους τελευταίους οι οποίοι αποτέλεσαν την άρνηση του τύπου του εμπειριστή, θεωρητικά ανεπαρκούς ηγέτη που διαμόρφωσε ο σταλινισμός.

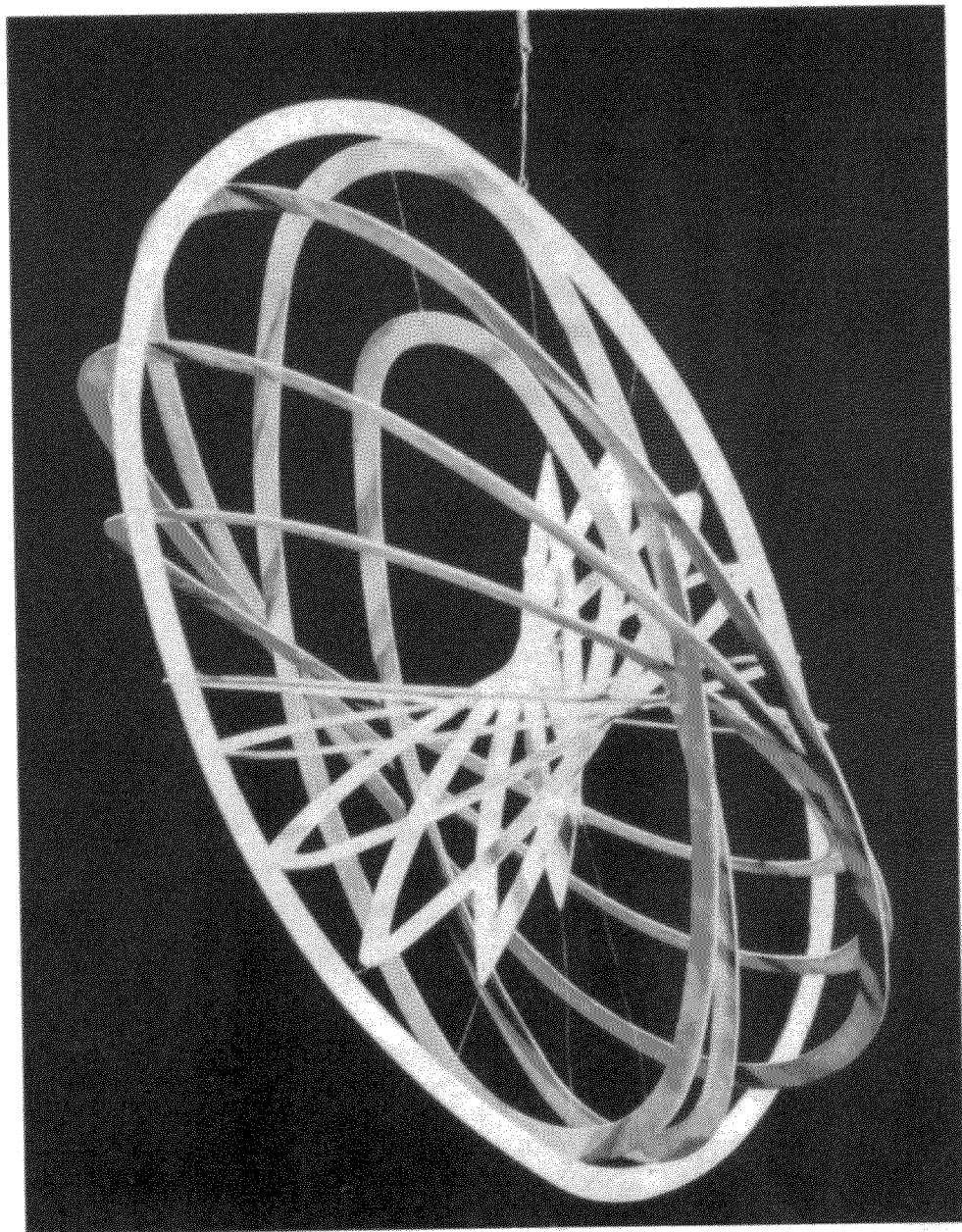
Ευτύχης Μπιτσάκης

*Όλγα Ροζάνοβα
Κουτί με ραφτικά, 1915*

Λιουμιπόβ Πόποβα
Κανάτα σε τραπέζι. Πλαστική ζωγραφική, 1915

*Αλεξάντρο Ροτσένκο
Οβάλ κρεμαστή κατασκευή 1920*